LICHT IN DE OGEN VAN BELICHTERS

We legden de belichters die in deze Etcetera worden geïnterviewd een aantal stellingen en cliché-opvattingen over licht voor.

GEVOELSWAARDEN VAN KLEUR

VOLGENS LEONARDO DA VINCI (1452-1519)

GEEL: tijd, zon, maan en sterren, zomer, rijpe oogst, goud, gewin, verstand
BLAUW: oneindigheid, de hemel, ruimte, reizen, geestelijke liefde, meditatie, eeuwigheid
ROOD: onrust, oorlog, revolutie, bloed, hartstocht, offer, ego, energie, beweging
GROEN: kracht van ontkiemend zaad, lente, jeugd, onervarenheid, macht, vrede en welvaart, hoop, vredige rust, autonomie
ZWART: macht van duisternis, dood, rouw, verderf, vernietiging
WIT: ongereptheid, volmaaktheid, goddelijke reinheid, onschuld, licht van geest, vrede en leegte
ORANJE: gezelligheid, gretigheid, weelde, feest
GEEL/GROEN: verdorvenheid, verloren zuiverheid, valsheid, haat, afgunst, ziekte, afzondering, verraad
GROEN/BLAUW: standvastigheid, duurzaamheid
VIOLET: waaierigheid, gezag, rouw, tweeslachtigheid, geheim, conflict, labiliteit
GRIJS: armoede, ontmoediging, ouderdom, theorie
BRUIN: solidariteit, materie, geborgenheid, ondergang, naderend einde, herfst

Bron:
Hugo van Uum, Tussen licht en donker. Handboek Theaterbelichting, International Theatre & Film Books, Amsterdam, 1992, p. 130

'De belichting mag niet storend zijn voor het publiek.'

R. GHESQUIÈRE: Het licht mag de aandacht niet afleiden doordat het verblindt (of net niet), of te warm is, en dus primeert boven het stuk en de dramaturgie niet ondersteunt. Het moet verantwoord zijn vanuit de betekenis die je wil overbrengen.
H. COLE: Juist, anders blijft het publiek niet aandachtig. Het mag alleen storen wanneer het stuk erom vraagt. Als je een effect gebruikt, moet het altijd functioneel zijn: het publiek even verblinden om een decorchangement te doen, bijvoorbeeld. Maar het publiek mag niet de hele voorstelling zitten 'priemen', want dan haakt het af.
T. WALGRAVE: De belichting mag niets in de weg zitten, noch voor de spelers, noch voor het publiek. Soms kan je er wel voor kiezen om het publiek te storen, als het om een duidelijke keuze gaat. Ik heb wel de gewoonte om met strooilicht in de zaal te zitten. Bij *Public Enemy* laat ik op een bepaald moment HQI-lampen – voetbalstadionlampen – zowel op de scène als op het publiek schijnen. Je ziet dan dat veel mensen zich wat onwennig voelen. Als dat licht echter te dicht boven het publiek hangt, en het verblindend werkt, is het niet meer oké.
J. KALMAN: Jawel. Maar het moet zin hebben, het mag niet voortkomen uit nalatigheid. Je moet weten wat je doet, dat is alles. En als je het publiek de hele voorstelling lang stoort met je licht, ben je eerder met performance bezig.

'Je moet een beetje gek zijn om lichtontwerper te worden.'

R. GHESQUIÈRE: Ja. Tenminste als je niet op veilig speelt. Er wordt geen aandacht aan besteed. Je werkt heel hard en niemand zegt 'waaw'. Je bent helemaal alleen bezig. In recensies wordt er nauwelijks over de belichting of de soundscape gesproken – of de soundscape moet al heel erg op de voorgrond treden.
H. COLE: Ik denk het wel. Maar geldt dat niet voor elke discipline binnen het theater? Wat ik leuk vind aan licht ontwerpen is dat je de voorstelling mee creëert en stuurt, en dat je job drijft op verbeelding. Het enige wat je er moet voor over hebben zijn de onregelmatige uren. Maar ik zou deze job voor geen andere willen ruilen.
T. WALGRAVE: Ik vind dat een pretentieuze uitspraak. Dat er in recensies weinig over ons wordt geschreven, kan me niet schelen. Trouwens, als het licht echt goed zit, wordt het niet opgemerkt. Dan is het organisch, het klopt. Hetzelfde geldt misschien ook voor spelen.
J. KALMAN: Dat is een heel romantische visie van de feiten. Ik vind dat allemaal niet zo romantisch. We zijn geen 'poète maudits'.
M. VAN DENESSE (lichtontwerper bij Perceval): Neen, maar het moet wel je allerleukste hobby zijn, anders houd je het niet vol.
J. VERSWEYVELD: Ja, in die zin dat je altijd alles moet oplossen en dat alles bij jou terechtkomt. En heel soms heb je het gevoel dat je er zomaar wat bijstaat.

'Schaduwen moeten zo mogelijk vermeden worden.'

R. GHESQUIÈRE: Nee. Het al dan niet aanwezig zijn van schaduwen creëert verschillende leefwerelden.
H. COLE: Als je ze laat zien, moet je dat zo extreem, zo realistisch, zo juist mogelijk doen. Het moet een duidelijke schaduw zijn, niet zomaar wat rommel. Schaduwen vermijden is de moeilijkste opdracht voor een ontwerper.
T. WALGRAVE: Nee. Mijn principe is: ofwel te veel, ofwel te weinig. En je moet je altijd bewust zijn van de informatie die je overdraagt.
J. KALMAN: Nee. Ik heb steeds minder vooroordelen van die aard. Soms is het fascinerend om schaduwen te laten bewegen. Soms is het interessanter om het licht vanuit een bepaalde kant te richten, zelfs al veroorzaakt het schaduwen, in plaats van schaduwen systematisch te vermijden en een flauwe lichtrichting te hebben. Schaduwen die het oog verstrooien en hinderen, probeer je natuurlijk te vermijden, hoewel dat niet altijd mogelijk is.
J. VERSWEYVELD: Soms wel, soms niet, maar ik vind het helemaal geen issue. Het bepaalt zeker niet of een belichting goed is of niet.
J.J. LAMERS: Als je geen schaduw mag zien, dan